

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 48. Epistola Primatis ad Principem Lubomirskyum Palatinum
Cracoviensem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

Sæc. XVIII.
A. C. 1733.

§. XLVIII.

Epistola Primatis ad Principem Lubomirskyum Palatinum Cracoviensem.

Præ ceteris magnam Principi potissimum Lubomirskyo ægritudine attulit, quod patriæ leges, avita & præcipue eligendi libertas tam terve, tamque impune in præfata Cælesti & Conventibus laesæ fuerit, quapropter de tot illegitimis artibus, turbis & absonis motibus quens & æqua eidem erat expositio contra Primatem, eique addita. Cum autem Cracoviensis hujus Palatini auctoritas & potentia Primati timenda esset, hic illum placare, que agendi rationem coram illo dicare, totis viribus adlaborabat: propter die vigesima quarta Junii Varsovia datis ad eum literis significasse incertis quidem relationibus, quæ recta Palatini voluntas suspecta retur, fidem non adhibere, sui tamen muneris esse, ut eidem significatum Varsoviæ spargi, quod ipse generatim confederationem, quamvis ipsius consilio & auxilio ad illius celebrationem & conservationem plurimum contulisset, impugnare, & evertere m...

naretur, se tamen id non credere; sibi Sæc. XVIII,
enim sat cognitum esse magnanimum A. C. 1733.
Palatini animum in omnibus suis actio-
nibus rectum, immotam ejus constan-
tiam in promovenda æquitate, & mutui
affectus teneritudinem &c. Verum Lu-
bomirskyus ad has literas Primate hæc
die vigesima octava ejusdem Mensis
reposit: „Cognitum perspectumque
„mihi est, Celitudinem Vestram lumine
„rationis rectæ, non fulgore relatio-
„nis finistræ duci, ducereque Rem-
„publicam, nunc suo sole orbatam,
„firmiterque credo, Celitudinem ve-
„stram non a crebro acrique rumore
„popularis auræ, quæ plerumque vana,
„fallax & vacua veri esse solet, mul-
„cendoque sensus destruit, sed a con-
„sonantia veritatis, resonantiaque pro-
„bitatis honestorum hominum semper
„in omnibus relationibus sumere fun-
„damentum realitatis, præbendo ju-
„stitiæ ac æquitati aurem: Quare fir-
„miter spero, fore, ut omnes hi ru-
„mores, qui de me a mendaciorum
„cultoribus sparguntur, fructus opta-
„tos non esse consecuturos, sed illos
„potius in herba per severam Celstitu-
„dinis vestræ in delatores reprehen-
„sionem suppressum iri: Tantum enim
„abest, ut ego generalem Confœde-
„rationem oppugnare, invalidare &
„argue-

„affeceris & quod maximum ipsi magno
„nostro Primati dedecus. contra omnem, Sæc. XVIII.
A. C. 1733.
„qui ipsi debetur respectum, ac reve-
„rentiam vocem impediveris, varias-
„que inauditas & nunquam antea in
„Republica visas violentias contra li-
„bertatem gentis & æqualitatem fra-
„ternam perpetraveris: Et hi sunt de
„præterita convocatione animi mei
„sensus, quos tamen hucusque non-
„dum publici juris feci, sed in futuris
„comitiolis Deo clementissime annuen-
„te, fratribus aperire in conscientia
„obligatus ero, tanquam juratus Se-
„nator, & de nobili & distincto san-
„guine Equestri oriundus, tuncque si
„quid nocivi scivero, revelabo: Vidi
„enim ipsam Celsitudinem vestram su-
„pra ingentibus hujus Convocationis
„exorbitantiis indoluisse, sed tanquam
„pater patriæ in præsentis Reipublicæ
„Acephalitate noluit forsitan Celsitudo
„vestra addere dolorem afflictionibus
„filiorum hujus patriæ, per apertam
„significationem doloris & displicentiæ
„suæ, dumque opere pio læta juvabat
„libertatem, solabaturque Rempubli-
„cam, ipsa mæsta corde flebat, super
„impietatem licentiæque arrogantiam
„sæculi nostri. Nullus autem dubito,
„quin manu ductione Celsitudinis Ve-
„stræ in futura electione omnes læte-
„mur

Sæc. XVIII „ mur in Domino; consolabimur ea
 A. C. 1733. „ in Deo salutari nostro, postquam p
 „ sentes exorbitantiæ correctæ fuer
 „ exuberantia solatii gaudiique un
 „ falis in novo Principe unanimi
 „ sensu & e medio fratrum in act
 „ æqualitate in patria vivente, ex
 „ nobilitari, ad solium regni a Deo
 „ lecto: Æquum ergo & iustum est,
 „ interea omnes & singuli æquas
 „ mino paremus vias, rectas facie
 „ semitas ejus per unionem animor
 „ concordiam, amorem inter fra
 „ universalem, remotis omnibus
 „ cionibus, invidia, privato luro
 „ diffidentia. „

„ Me quod attinet, persuasissim
 „ Cellitudinem Vestram habere vo
 „ me perfectissima confidentia,
 „ missione & cultu debito ad quem
 „ nutum & mandatum Cellitudi
 „ vestræ paratissimum esse futurum
 „ indelebili caractere sum & mane

Cum autem Primas Cracoviens
 Palatinum suis consiliis adversari,
 uno argumento exploratum habet
 nec se ob concitatos, sibi que exp
 bratos motus satis purgare posset,
 prima Julii denuo ad eundem has
 dit literas.

„ Non credebam variis ramor
 „ in eo, quod Illustrissimæ Dominat
 „ Velle
 Hi

„ vestræ non placeat præterita confœ-
 „ deratio, sed video, quod ipsamet lau-
 „ dabiliter effuso pectore hoc, quod
 „ est intus, non celet: Egomet secun-
 „ dum Deum agnosco, quod fuerint
 „ nonnullæ inconvenientiæ, sed hoc
 „ est vitium destructi & assueti non vi-
 „ tuperatis exemplis sæculi, ad turbida
 „ & violenta: Quod ipsamet Illustrissi-
 „ ma Dominatio Vestra practicavit, in
 „ suis comitiis, quorum repetitis vici-
 „ bus erat laudabilis director, nec hoc
 „ unquam reparari potest, nisi circa
 „ correctionem exorbitantium & sub
 „ bono ex Polonis, qui vel ut easdem in-
 „ convenientias non sequantur, vel eas-
 „ dem non videant futuro Deo dante Re-
 „ ge, sed confœderatio differens a Comi-
 „ tiis, nam in illa non tam stricte ob-
 „ servatur liberum veto, non potest
 „ accusari his defectibus, qui Illustris-
 „ simæ Dominationi vestræ displicent,
 „ jubeat tantum Illustrissima Dominatio
 „ vestra pro curiositate sibi perlegi an-
 „ tiquorum interregnum & convo-
 „ cationum diaria, videbit ibi præci-
 „ pue ante electionem piæ Memoriz
 „ Regis plura pejora, & scandala plura:
 „ Propterea propter generosum animum
 „ suum debet Illustrissima Dominatio
 „ vestra parcere populo effectum consi-
 „ liorum urgenti, absque quibus ordo
 „ Hist. Eccles. Tom. LXXIV. R fine

Sæc. XVIII.
 A. C. 1733.

Sæc. XVIII. „ sine Rege fieri non poterat circa „ ex
 A. C. 1733. „ gidam liberæ vocis observantia „ m
 „ Alius enim ordo, alius status, „ sic
 „ acta semper sunt acephalæ Re „ n
 „ blicæ: Ex hoc contentus sum, „ m
 „ quo etiam humillimas ago gratias „ qu
 „ quod Illustrissimæ Dominationi vestræ „ ei
 „ placeant essentialia hujus confidantia „ tin
 „ rationis, manuteneat ergo illa „ fe
 „ bus viribus, qualibus ea condecorata „ ac
 „ sentimentis, minora vero nolite „ fir
 „ servare, neque exacerbare ac agitare „ co
 „ Rempubicam vituperio eorum, „ ob
 „ in qualibet occasione vir seu populus „ ut
 „ angelus pacis; comparabit enim „ m
 „ Illustrissimæ Dominationi vestræ „ fil
 „ ternam gloriam, dum sciat diffusi „ pe
 „ lare & servare pro futura electio „ bli
 „ unanimes assensus intra fratres, „ no
 „ ego per orbem dilaturus maneo „ ce
 „ debito cultu., „ ris

Acceptis hisce literis mox Ludovicus
 mirskyus Palatinus die tertia Julii
 covia ad Primatem hæc rescripsit:
 „ Eadem Celsitudinis vestræ
 „ tot virtutes & qualitates eximias
 „ nata justitia, quæ ipsi non admittit
 „ bat variis vanis fallacibusque rumo-
 „ ribus de verbis, factis, & cogitationibus
 „ nibus sincerorum, realium & speculativorum
 „ torum virorum fidem adhibere, potest
 „ erat eandem convincere & absque

„explicatione mea, uti de opinione Sæc. XVIII.
 „mea circa præteritam plenam oppres- A. C. 1733.
 „sionis & exorbitantiarum convocatio-
 „nem, ita & de intentione vera pro-
 „movendæ debitæ earum correctionis,
 „quæ aliter nullo modo subsequi pot-
 „est, nisi per denuntiationem in Pala-
 „tinatibus fratribus præteritorum præ-
 „sentiumque contra legem, libertatem,
 „ac æqualitatem attentatorum, & in-
 „simul per remonstraciones, media &
 „consilia a nobis Senatoribus data ad
 „obviandum futuris inconvenientiis,
 „ut possint fratres post plenam infor-
 „mationem perfectâ animorum, con-
 „siliiorumque unione, & moderna com-
 „pescere, & futura avertere a Repu-
 „blica infortunia: Celare vero illud
 „nos Senatores in conscientia non de-
 „cet, quidcumque nocivi patriæ vide-
 „rimus, & sciverimus; dissimulatio-
 „nes enim & conniventia; ubi re-
 „spicit integritatem jurium, & conser-
 „vationem boni publici, sunt summa
 „crimina status: non satis est, quod
 „non committamus mala nocivaque
 „Reipublicæ opera, sed etiam & bona
 „abs summo peccato omittere non pos-
 „sumus. Conscientia, honor, & jus-
 „jurandum nostrum obligant nos Sena-
 „tores, ut loquamur veritatem, nihil
 „nos abstrahere debet ab hac, quam

R a

„ se-

Sæc. XVIII. „ semel juravimus Deo & patriæ,
 A. C. 1733. „ gatione, nec metus, nec spes
 „ vitæ fortunæque amor in cordibus
 „ oribus Senatoriis per dissimulationem
 „ veri locum non obtineant, semper
 „ aperto ore & effuso pectore loqui
 „ ritatem & sentimenta nostra
 „ festare debemus, ut bene sit patriæ
 „ nec Pseudo - politicam, nec
 „ tum interesse respiciendo: Ego
 „ humilissime ago gratias Celsitudi
 „ vestræ circa cordialem amplexu
 „ charorum pedum illius, quod ego
 „ acceptare dignata sit effusionem
 „ dis in literis meis, addendo realia
 „ meæ encomia, & insimul alas
 „ promptitudini ad manutenenda
 „ immunitates, & libertates nostras
 „ per justam secundum Deum conser
 „ sionem multarum præteritæ conser
 „ tionis inconvenientiarum, quæ
 „ vitio destructi & assueti sæculi
 „ vituperatis exemplis ad turbida
 „ violenta non vertantur in peccatis
 „ status, quodammodo necessarium
 „ opus, hic labor est; opus est
 „ omnino fortiter, tempestive, indur
 „ omnibus allaborare, ut relictiis
 „ busvis futuris conniventis, toleran
 „ tiis & respectibus, unus alterum
 „ charitate non ficta, verbis S. Joann
 „ audacter admoneamus: Non licet

„violare legem & libertatem deprime- Sæc. XVIII.
 „re, nec æqualitatem fraternam, ad A. C. 1733.
 „quod nunc commodissimum habemus
 „tempus, dum libertas existens juris
 „sui domina, cuique permittit libere
 „loqui & vindicare injurias publicas
 „fancitorum. Nulla vero confœdera-
 „tio, jura & constitutiones antiquas
 „tollere potest, nec debet, imo pro-
 „pterea usitate confœderamur, ut om-
 „nia, quæcumque per abusus & ex
 „orbita legum decesserunt, ad pristi-
 „nam reducamus formam & observan-
 „tiam. Liberum veto omni tempore
 „suum debet habere valorem, tan-
 „quam vis & robur libertatum, & im-
 „munitatum nostrarum, & non ideo
 „pluritas votorum confœderationibus
 „est concessa, ut tollat unius proposi-
 „tionem circa legem, sed mere tan-
 „tum, ut volentibus violare jura præ-
 „textuosa libertate ponat obicem. Hoc
 „est verum, quod fere omnia inter-
 „regna antea habuerint inconve-
 „nientias suas, producendo quamplu-
 „rima scandala, sed hoc non est con-
 „tra me argumentum, ad toleranda
 „tempore moderni interregni pejora,
 „præteritis similia, quin potius hæc
 „nobis ad danda motiva correctionis
 „& præcisionis omnium impedimen-
 „torum libertatibus, & pacificæ ele-
 „gationi

Sæc. XVIII. „ ctioni inservire debent. Hoc dicitur
 A. C. 1733. „ ultimæ Convocationis, quod
 „ Celsitudo vestra in literis suis pro
 „ formatione de præteritis exorbitantibus
 „ perlegi recommendavit, istud me
 „ cuit, quod conniventix & diffin
 „ tiones excessuum dederint occasio
 „ divisæ scissionibus electionis, & p
 „ modum ingentis patriæ turbidit
 „ oppressionis, ruinæ & tam longam
 „ intolerabiliumque rixarum & be
 „ unde talem assumo consequentia
 „ quod si nunc tempestive aut futu
 „ electionem non adinvenerimus
 „ dos & media ad compescendas
 „ lentias, in similem præteritæ
 „ ctionis intrabimus labyrinthum,
 „ quo nos & hæ nostræ Ariadnæ,
 „ forte nectent pro fune inæqualitat
 „ & libertatem nostram Polonam
 „ extranearum promotionum, ce
 „ non liberabunt; in Celsitudine ve
 „ spes, fiducia nostra, quia iusta
 „ rectione sua obviabit cunctis sen
 „ omnium ulteriorum exorbitantia
 „ præteritæ convocationi simili
 „ trito nec devio tramite, signando
 „ plenas plena benedictionibus Pr
 „ tiali cruce adducere nos velit
 „ Campos Eliseos libertatis, ubi
 „ gendus est nobis Rex & Dom
 „ talis, quem non caro aut sang

„sed Spiritus Domini revelabit nobis, Sæc. XVIII.
 „ad illius sanctissimam voluntatem vota, A. C. 1733.
 „intentiones, & affectus meos resig-
 „nando hæc insimul fero suspiria, ut
 „quam in optima Celsitudinem vestram
 „Deus conservet valetudine, mihi que
 „addat vim ad usus & obsequia illius,
 „cujus omni vita cupio esse indissolu-
 „bili nexu &c. „

§. XLIX.

*Alie ejusdem Primatis literæ ad Pa-
 latinum Cracoviensem, hujusque
 responsum.*

Die decima ejusdem Mensis Potokius
 Primas ad Lubomirskyum Palati-
 num hæc in responsis dedit: „Recipio
 „hodie iterum literas Illustrissimæ Do-
 „minationis vestræ plenas verborum
 „affirmantium scrupulosas opiniones
 „illius de Generali Confœderatione
 „nostra, in qua licet, si potuisset esse
 „aliquid reprehensibile, tamen illud
 „jam non est de tempore loqui, nec sa-
 „lubre, nec consultum, quoniam ean-
 „dem ipsam, & Illustrissima Domina-
 „tio vestra juramento firmaverit, &
 „subscripserit; nocent enim ipsæ medi-
 „cinæ vel intempestive vel non debitas
 „doses præferentes, ad omnia neces-
 „saria est reflexio, & finis respiciendus
 R 4 „est,